

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania M. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Ł.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 28 lutego 2019 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 31 maja 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. przyznaje od Skarbu Państwa (Kasa Sądu Apelacyjnego w [...]) na rzecz adwokata A. Z. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł, powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej odwołującemu się w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Ł. odmówił M. K. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 11 marca 2016 r. oddalono odwołanie. Sąd pierwszej instancji ustalił, że ubezpieczony jest z zawodu ślusarzem – mechanikiem. Orzeczeniem Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 10 grudnia 2014 r. został uznany za osobę całkowicie niezdolną do pracy. Na dzień złożenia wniosku o rentę odwołujący się legitymował się okresami składkowymi

w wymiarze 24 lat, 8 miesięcy i 13 dni oraz nieskładkowymi 4 miesiące i 27 dni, łącznie 15 lat, 1 miesiąc i 10 dni. W dziesięcioleciu przed zgłoszeniem wniosku o rentę (od 5 listopada 2004 r. do 4 listopada 2014 r.) odwołujący się nie ma żadnych okresów składkowych i nieskładkowych, zaś w okresie dziesięciu lat od powstania niezdolności do pracy (28 marca 2014 r.) udowodnił 22 dni okresu składkowego.

W ocenie Sądu Okręgowego, wnioskodawca nie spełnił warunków do renty z tytułu niezdolności do pracy w rozumieniu art. 57 ust. 1 i 2 w związku z art. 58 ust. 1 i 2 oraz ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270, dalej ustawa emerytalna). Pogląd ten zaaprobował Sąd Apelacyjny, podnosząc, że argument odwołującego się (ponad 20 lat współpracowałem z małżonką przy prowadzeniu działalności gospodarczej) nie jest trafny, skoro w tym czasie nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu w myśl art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 121, dalej ustawa systemowa). Nadto zgodnie ze stanowiskiem judykatury (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2009 r., II UK 286/08, LEX nr 707883) okresu współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, za który nie zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne, nie uwzględnia się przy ustalaniu prawa do emerytury na podstawie przepisów tej ustawy.

W sprawie nie zachodzi także przypadek uregulowany w art. 57 ust. 4 ustawy emerytalnej, bowiem skarżący nie legitymuje się 30 letnim okresem składkowym.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny orzekł w myśl art. 385 k.p.c.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] zaskarżył w całości skargą kasacyjną pełnomocnik odwołującego się, wskazując na naruszenie prawa materialnego (art. 57 ust. 1 i 2, art. 58 ust. 1 i 2 i 4 ustawy emerytalnej) i prawa procesowego (art. 217 § 3, art. 258, art. 232, art. 241 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został umotywowany istotnym zagadnieniem prawnym, które zamyka się w kwestiach: (-) czy faktyczne prowadzenie działalności wraz z małżonkiem opłacającym regularnie składki na

ubezpieczenie społeczne, uprawnia do przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy współmałżonkowi niezgłoszonemu do ubezpieczenia społecznego; (-) jakie skutki ma zaniechanie zgłoszenia małżonka do ubezpieczenia społecznego w razie istnienia między nimi wspólności małżeńskiej oraz, czy taki okres może być uznany za okres składkowy. Nadto, w ocenie skarżącego, stwierdzone w skardze kasacyjnej uchybienia czynią ją oczywiście uzasadnioną.

Mając powyższe na uwadze, domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oznacza, że chodzi o zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W orzecznictwie ugruntował się pogląd, zgodnie z którym skarżący, powołując się na wystąpienie w sprawie zagadnienia prawnego, powinien je sformułować, wskazać przepisy prawne, na tle stosowania których ono się wyłoniło, podać argumenty prowadzące do rozbieżnych ocen, a nadto wykazać, że jego rozwiązanie jest istotne nie tylko w rozpoznawanej sprawie, ale także dla praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151).

Powyższych postulatów skarga nie realizuje, bowiem zbudowanie samych pytań a pominięcie warstwy argumentacyjnej wskazującej na możliwe warianty interpretacyjne, nie realizuje ustawowej postawy przedsądu. W przypadku zagadnienia prawnego stanowisko skarżącego powinno w zasadzie spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, LEX nr 229622). Nadto wskazane normy prawne (art. 57 ust. 1 i 2 oraz art. 58 ust. 1, 2 i 4 ustawy emerytalnej) nie zostały powiązane z przepisami ustawy systemowej, która

reguluje zasady podlegania ubezpieczeniu społecznemu (na przykład art. 6 ust. 1 pkt 5).

Ustawa emerytalna w kontekście prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy – jako następstwa osiągnięcia określonego pułapu okresów składkowych i nieskładkowych – podlega jednoznacznej wykładni. Oceny tej nie zmienia blankietowe przywołanie małżeńskich ustrojów majątkowych, gdyż one nie mają znaczenia w świetle prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Ryzyko niezdolności do pracy jest chronione indywidualnie przez przystąpienie do ubezpieczenia społecznego. Brak zdolności do podjęcia pracy zarobkowej łagodzi zaś renta socjalna, która ma charakter świadczenia szczególnego, finansowanego całkowicie z budżetu państwa i nie jest uzależniona od opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i posiadania odpowiedniego, wymaganego okresu składkowego.

Z kolei nie każda pomoc przy prowadzeniu działalności gospodarczej może być kwalifikowana pod pojęcie współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej. Jednak ten wątek został już w orzecznictwie klarownie wyjaśniony (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2009 r., II UK 134/08, OSNP 2010 nr 13-14, poz. 170; z dnia 13 lipca 2017 r., III UK 181/16, LEX nr 2375932; z dnia 30 sierpnia 2018 r., I UK 202/17, OSNP 2019 nr 3, poz. 39).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu w postępowaniu kasacyjnym z urzędu orzeczono na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o advokaturze (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1184) w związku z § 15 ust. 2 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r., poz. 1714 ze zm.).